



Kohtulahendite kogumik

Kohtuasi C-490/16

**A.S.
versus
Sloveenia Vabariik**

(eelotsusetaotlus, mille on esitanud Vrhovno sodišče)

Eelotsusetaotlus – Määrus (EL) nr 604/2013 – Liikmesriigi määramine, kes vastutab mõnes liikmesriigis kolmanda riigi kodaniku esitatud rahvusvahelise kaitse taotluse läbivaatamise eest – Erakordselt suure arvu kolmandate riikide kodanike saabumine, kes soovivad saada rahvusvahelist kaitset – Piiriületuse korraldamine liikmesriigi ametiasutuste poolt läbisõiduks teise liikmesriiki – Humanitaarsetel kaalutlustel põhineva erandi alusel lubatav riiki sisenemine – Artikkel 13 – Välispiiri ebaseaduslik ületamine – 12-kuuline tähtaeg alates riigipiiri ületamisest – Artikkel 27 – Õiguskaitsevahendid – Kohtuliku kontrolli ulatus – Artikkel 29 – 6-kuuline tähtaeg üleandmiseks – Tähtaegade arvutamine – Kaebeõiguse teostamine – Peatav toime

Kokkuvõte – Euroopa Kohtu (suurkoda) 26. juuli 2017. aasta otsus

1. *Piirikontroll, varjupaik ja sisseränne – Varjupaigapoliitika – Rahvusvahelise kaitse taotluse läbivaatamise eest vastutava liikmesriigi määramise kriteeriumid ja mehhanismid – Määrus nr 604/2013 – Rahvusvahelise kaitse taotleja suhtes tehtud üleandmisotsuse vaidlustamine – Võimalus viidata sellele, et välispiiri ebaseadusliku ületamisega seonduva vastutuse kriteeriumi on väärtalt kohaldatud*

(Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus nr 604/2013, põhjendus 19 ja artikli 13 lõige 1 ning artikli 27 lõige 1)

2. *Piirikontroll, varjupaik ja sisseränne – Varjupaigapoliitika – Rahvusvahelise kaitse taotluse läbivaatamise eest vastutava liikmesriigi määramise kriteeriumid ja mehhanismid – Määrus nr 604/2013 – Liikmesriiki sisenemine ja/või seal viibimine – Selliste kolmandate riikide kodanike lubamine liikmesriiki siseneda, kes soovivad läbida selle liikmesriigi territooriumi, et esitada rahvusvahelise kaitse taotlus mõnes teises liikmesriigis – Olukord, mida käsitatakse välispiiri ebaseadusliku ületamisena – Erakordselt suure hulga kolmandate riikide kodanike saabumine, kes soovivad saada rahvusvahelist kaitset – Mõju puudumine*

(Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus nr 604/2013, artikli 13 lõige 1)

3. *Piirikontroll, varjupaik ja sisseränne – Varjupaigapoliitika – Rahvusvahelise kaitse taotluse läbivaatamise eest vastutava liikmesriigi määramise kriteeriumid ja mehhanismid – Määrus nr 604/2013 – International Rahvusvahelise kaitse taotleja suhtes tehtud üleandmisotsuse*

vaidlustamine – Välispiiri ebaseaduslikust ületamisest tuleneva vastutuse kriteeriumi kohaldamise suhtes mõju puudumine – Mõju ülendamisotsuse täitmist puudutava tähtaja kulgema hakkamise ajale

(Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus nr 604/2013, artikli 7 lõige 2, artikli 13 lõige 1, artikli 27 lõige 3 ja artikli 29 lõiked 1 ja 2)

1. Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. juuni 2013. aasta määruse (EL) nr 604/2013, millega kehtestatakse kriteeriumid ja mehhanismid selle liikmesriigi määramiseks, kes vastutab mõnes liikmesriigis kolmanda riigi kodaniku või kodakondsuseta isiku esitatud rahvusvahelise kaitse taotluse läbivaatamise eest, artikli 27 lõiget 1, koostoimes määruse põhjendusega 19, tuleb tõlgendada nii, et rahvusvahelise kaitse taotleja võib tema suhtes tehtud üleandmisotsuse vaidlustamisel tugineda väitele, et nimetatud määruse artikli 13 lõikes 1 sätestatud liikmesriigi piiri ebaseadusliku ületamisega seonduva vastutuse kriteeriumi on vääralt kohaldatud.

Euroopa Kohus on selles osas 7. juuni 2016. aasta kohtuotsuse Ghezelbash (C-63/15, EU:C:2016:409) punktis 61 juba leidnud, et vaidlustamisel võib rahvusvahelise kaitse taotleja tugineda väitele, et Dublini III määruse III peatükis sätestatud kriteeriumi vastutuse kohta rahvusvahelise kaitse taotluse läbivaatamise eest on vääralt kohaldatud. Asjas, milles nimetatud kohtuotsus tehti, oli tõsi küll otseselt vaidluse all vaid selle määruse artiklis 12 sätestatud kriteerium. Siiski kehtivad Euroopa Kohtu poolt selles kohtuotsuses kasutatud põhjendused *mutatis mutandis* ka sama määruse artikli 13 lõikes 1 sätestatud kriteeriumi suhtes.

Mis puudutab eelotsusetaotluse esitanud kohtu poolt välja toodud asjaolu, mille kohaselt on põhikohtuasjas teine liikmesriik juba tunnistanud end kõnealuse rahvusvahelise kaitse taotluse läbivaatamise eest vastutavaks, siis on oluline rõhutada, et Dublini III määruse artikli 26 lõike 1 kohaselt võib üleandmisotsuse teha asjaomasele isikule teatavaks alles pärast seda, kui vastuvõtmisspalve saanud liikmesriik on nõustunud taotleja vastu või tagasi võtma. Neil tingimustel ei tähenda nimetatud asjaolu, et üleandmisotsuse kohtulik kontroll, mis puudutab selle määruse III peatükis sätestatud kriteeriumide kohaldamist, oleks välistatud: vastupidisel juhul minetaks määruse artikli 27 lõige 1 sisuliselt oma kasuliku mõju.

(vt punktid 27, 29, 30, 33–35 ja resolutsiooni punkt 1)

2. Määruse nr 604/2013 artikli 13 lõiget 1 tuleb tõlgendada nii, et kolmanda riigi kodaniku sisenemist liikmesriigi territooriumile, mida lubavad sellise esimese liikmesriigi ametiasutused, kuhu on saabunud erakordselt suur hulk kolmandate riikide kodanikke, kes soovivad läbida selle liikmesriigi territooriumi, et esitada rahvusvahelise kaitse taotlus mõnes teises liikmesriigis, kuid kes ei vasta selles esimeses liikmesriigis põhimõtteliselt nõutavatele sisenemise tingimustele, tuleb nimetatud sätte tähenduses pidada esimese liikmesriigi piiri „ebaseaduslikuks ületamiseks“.

Sellele vaatamata tuleb meelde tuletada, et Dublini III määruse artikli 3 lõike 2 ja Euroopa Liidu põhiõiguste harta artikli 4 kohaselt ei või rahvusvahelise kaitse taotlejat vastutavale liikmesriigile üle anda, kui selle üleandmisega võib kaasneda asjaomasele isikule reaalne oht saada koheldud ebainimlikult või alandavalt harta artikli 4 tähenduses (vt selle kohta kohtuotsus, 16.2.2017, C. K. jt, C-578/16 PPU, EU:C:2017:127, punkt 65). Seega ei tohi isikut üle anda, kui pärast erakordselt suure arvu kolmandate riikide kodanike saabumist, kes soovivad saada rahvusvahelist kaitset, on vastutavas liikmesriigis selline oht olemas.

(vt punktid 41, 42 ja resolutsiooni punkt 2)

3. Määruse nr 604/2013 artikli 13 lõike 1 teist lauset, koostoimes selle määruse artikli 7 lõikega 2, tuleb tõlgendada nii, et üleandmisotsuse peale kaebuse esitamine ei mõjuta artikli 13 lõikes 1 ette nähtud tähtaja arvutamist.

Nimetatud määruse artikli 29 lõikeid 1 ja 2 tuleb tõlgendada nii, et kaebuse esitamise korral hakkab nendes sätetes ette nähtud tähtaeg kulgema alles alates selle kaebuse suhtes lõpliku otsuse tegemisest, sealhulgas juhul, kui kaebust läbi vaata kohus on otsustanud esitada Euroopa Kohtule eelotsusetaotluse, ning tingimusel, et sellele kaebusele on sama määruse artikli 27 lõike 3 kohaselt antud peatav toime.

Mis esiteks puutub Dublini III määruse artikli 13 lõikes 1 sätestatud tähtaega, siis on oluline märkida, et määruse artikli 7 lõige 2 täpsustab, et III peatükis esitatud kriteeriumide kohaselt määratakse vastutav liikmesriik olukorra põhjal, mis valitses hetkel, mil taotleja esitas esimest korda rahvusvahelise kaitse taotluse mõnele liikmesriigile. Järelikult tuleb nimetatud määruse artikli 13 lõike 1 viimast lauset tõlgendada selliselt, et selle sätte kohaselt ei saa liikmesriiki, kelle välispiiri kolmanda riigi kodanik ebaseaduslikult ületas, enam vastutavaks pidada, kui kõneluse piiri ebaseaduslikust ületamisest on juba möödunud 12 kuud selleks kuupäevaks, mil taotleja esitas esimest korda rahvusvahelise kaitse taotluse mõnele liikmesriigile.

Neil tingimustel ei saa üleandmisotsuse peale kaebuse esitamine, mis tingimata toimub hiljem, kui selle otsuse teatavakstegemine ja seega rahvusvahelise kaitse taotluse esitamine, juba oma olemusest tulenevalt mingil moel mõjutada Dublini III määruse artikli 13 lõikes 1 sätestatud tähtaja arvutamist.

Mis teiseks puudutab Dublini III määruse artikli 29 lõikes 2 ette nähtud tähtaega, siis tuleneb ühelt poolt selle artikli eri lõigete omavahelisest seosest ja teiselt poolt asjaolust, et selles sättes puudub igasugune täpsustus tähtaja kulgema hakkamise kohta, et kõnealune säte täpsustab üksnes nimetatud määruse artikli 29 lõikes 1 ette nähtud üleandmise täideviimise tähtaja möödumise tagajärgi (vt analoogia alusel kohtuotsus, 29.1.2009, Petrosian, C-19/08, EU:C:2009:41, punkt 50). Dublini III määruse artikli 29 lõige 1 võtab aga arvesse võimaliku kaebuse esitamise tagajärgi, nähes ette, et 6-kuuline üleandmise täideviimise tähtaeg hakkab kulgema alates hetkest, mil tehakse lõplik otsus kaebuse või uuesti läbivaatamise suhtes, kui sellele oli antud peatav toime vastavalt määruse artikli 27 lõikele 3. Järelikult tähendab sellise kaebuse esitamine, millele – nagu põhikohtuasjas – on antud peatav toime, et üleandmise täideviimise tähtaeg möödub põhimõtteliselt alles 6 kuud pärast selle kaebuse suhtes lõpliku otsuse tegemist.

Nii kujutab Dublini III määruse artikli 13 lõikes 1 nimetatud tähtaeg endast selles sättes toodud kriteeriumi kohaldamise tingimust ning sellest kinnipidamine tuleb tagada vastutava liikmesriigi kindlaksmääramise menetluse jooksul, mille lõppedes võidakse vajaduse korral teha üleandmisotsus. Määruse artikli 29 lõige 2 seevastu puudutab üleandmisotsuse täitmist ning seda võib kohaldada alles siis, kui üleandmine on põhimõtteliselt heaks kiidetud, ehk kõige varem siis, kui vastuvõtmispalve saanud liikmesriik on nõustunud palvega isik vastu või tagasi võtta.

(vt punktid 49, 50, 52–54, 56–60 ja resolutsiooni punkt 3)